

HARIDUSE RAHVAKOMISSARIAADI TEATAJA

AMETLIK AJAKIRI

Ilmub tarviduse järgi, umbes 24 vihikut aastas.

Toimeruse asukoht ja aadress: Tallinn, Hariduse Rahvakomissariaat (Tõnismägi 11). Tel. 453-49

Nr. 10.

17. veebruaril 1941.

Nr. 10.

Hariduse Rahvakomissariaadi 1941. a. 14. veebruari ringkiri nr. 832 pioneeride ja õpilaste kolmandate üleliiduliste sõjalis-kehakultuuriliste võistluste asjas.

Määrus Kolmandateks Üleliidulisteks Sõjalis-kehakultuurilisteks Võistlusteks pioneeridele ja õpilastele 1941. aastal.

Kava Kolmandateks Üleliidulisteks Sõjalis-kehakultuurilisteks Võistlusteks pioneeridele ja õpilastele 1941. aastal.

AMETLIK OSA.

Hariduse Rahvakomissariaadi 1941. a. 14. veebruari ringkiri nr. 832 maakondade ja linnade rahvahariduse osakondadele, koolide inspektoritele ja õppejõududele pioneeride ja õpilaste kolmandate üleliiduliste sõjalis-kehakultuuriliste võistluste asjas.

Pioneeride ja õpilaste hulgas massilise riigikaitselise töö arendamiseks ja edustamiseks EK(b)P KK, ELKNÜ KK, EAÜ KN, ENSV Hariduse Rahvakomissariaadi, ENSV Osoviahim ühingu, ENSV Punase Risti ja ENSV RKN juures oleva Kehakultuuri ja Spordi Komitee esindajad ühisel koosolekul 25. jaanuaril 1941. a. otsustasid saata ENSV meeskonna pioneeride ja õpilaste kolmandatele üleliidulistele sõjalis-kehakultuurilistele võistlustele ja viia läbi eelvõistlused sellekohase määruse (lisa 1) ja kava (lisa 2) kohaselt.

Rahvahariduse osakondadel ja õppejõududel tuleb aidata kõigiti kaasa pioneeride ja õpilaste massilisele võistlusteks ettevalmistamisele ja võistluste läbiviimisele. Koolides tuleb viivitamatult organiseerida võistluste juhtimise staabid ja määrata kindlaks kohtunikud.

Kooli võistluste organiseerimisel tuleb pidada silmas järgmist:

1. Võistlused tuleb viia läbi ettenähtud tähtaja jooksul.
2. Võistluste materjalosa soetamisel tuleb:
  - a) vajalikud lihtsamad abinõud ja vahendid (lipukesed, paberikotikesed jne.) valmistada võimalikult pioneeride ja õpilaste eneste poolt;
  - b) keerukamad ja oskustööd nõudvad abinõud muretseda õppeabinõude soetamise korras (lasta valmistada, osta jne.);
  - c) laskemoona (muretsetakse HRK ja Osoviahim kaudu) saamiseks või koolis olemasolevate laskemoona tagavarade kasutamiseks võistlusteks tuleb koolidel esitada nõudmised, võistlejate arvu ja vajalikku padrunite arvu ära

tähendades, vahetult HRK Sõjalise Väljaõppe ja Kehalise Kasvatuse Osakonnale;

- d) märklehtede ja topograafiliste kaartide nõudmised esitada koos padrunite nõudmisega HRK Sõjalise Väljaõppe ja Kehalise Kasvatuse Osakonnale;
- e) gaasikaitsetorbikute saamiseks pöörduda Osoaviahim rajooni komiteede poole;
- f) sõjalis-sanitaarala mat. osa saamiseks pöörduda kooli sanitaarpersonaliga kaudu Punase Risti poole.

3. Võistlusel esinevaid võtteid peavad võistlejad oskama täita ka venekeelsete käskluste järgi.

4. Võistluste kohta koostatavas aruandes tuleb märkida ära:

- a) võistluste teostamise aeg ja koht;
- b) võistluste staabi ja kohtunike kolleegiumi koosseis;
- c) võistlustest osavõtvate meeskondade kui ka üksik-õpilaste arv;
- d) võistlusel saavutatud meeskonna ja individuaal-tulemused kõigi võistlejate kohta;
- e) auhinnad ja
- f) kooli meeskonna koosseis rajooni võistlusteks.

5. Lähemaid selgitusi võistluste tehnilise korralduse kohta annavad: maakonna (linna) vanemad sõjalise väljaõppe õpetajad, Osoaviahimi rajooni komiteed, maakonna ja linna kehakultuuri ja spordi komiteed ja kohalikud Punase Risti organisatsioonid.

Hariduse Rahvakomissar N. A n d r e s e n.

Sõjalise Väljaõppe ja Kehalise Kasvatuse Osakonna juhataja I. P a u l.

L i s a 1.

M ä ä r u s

Kolmandateks Üleliidulisteks Sõjalis-kehakultuurilisteks Võistlusteks pioneeridele ja õpilastele 1941. aastal.

Üleliidulised sõjalis-kehakultuurilised võistlused pioneeridele ja õpilastele korraldatakse ÜLKNÜ KK, ÜAÜKN, VNFSV Hariduse Rahvakomissariaadi, NSVL Osoaviahimi KN, Üleliidulise Kehakultuuri ja Spordi Komitee NSVL RKN juures ja NSVL Punase Risti ja Punase Poolkuu Ühingu Täidesaatva Komitee poolt.

I. Võistluste eesmärk.

1. Laialt arendada ja parandada massilist sõjalis-kehakultuurilist tööd koolides ja pioneeride salkades.

2. Anda pioneeridele ja õpilastele vajalisi sõjalisi ja kehakultuurilisi oskusi.

3. Kaasa tõmmata pioneere ja õpilasi OVTK, VTK, NVL, VSK, ÖGK jne. märkide ettevalmistamisele ja katsete sooritamisele.

II. Võistluste läbiviimise kord.

1. Sõjalis-kehakultuurilistest võistlustest võivad osa võtta 5.—10. klassi pioneerid ja õpilased, kes ei oma nõrku hindmeid õppetöös.

2. Võistlused teostuvad kahes grupis: 1-ne grupp — 5., 6., 7. klassi õpilased; 2-ne grupp — 8., 9., 10. klassi õpilased.

3. Võistlused toimuvad laskmise, topograafia ja side, ÖGK, VSK ja kehakultuuri aladel, igal alal eraldi. Peale selle õpilased täidavad normid rivilise väljaõppe alal ja võtavad osa kehakultuurilistest võistlustest erikavade järgi.

4. Koolide võistlustest võtavad osa piirneersalkade ja klasside meeskonnad. Samuti võivad osa võtta üksikud õpilased seal, kus meeskondi ei ole moodustatud.

5. Koolide võistlustel parimaks osutunud pioneerid ja õpilased koondatakse 52 inimese kaupa salka rajooni võistlustest osavõtmiseks.

Salka kuulub 10 meeskonda alljärgnevas koosseisus:

1-sest grupist:

Laskurmeeskond — 4 inim.

Kehakultuuri-meeskond — 10 inim. (5 tüdrukut ja 5 poissi).

ÕGK meeskond — 4 inim.

VSK meeskond — 4 inim.

Topograafia- ja side-meeskond — 4 inim.

2-sest grupist:

Laskurmeeskond — 4 inim.

Kehakultuuri-meeskond — 10 inim. (5 nais- ja 5 meessoost noort).

ÕGK meeskond — 4 inim.

VSK meeskond — 4 inim.

Topograafia- ja side-meeskond — 4 inim.

6. Rajoonivõistlustel eraldatakse parematele kohtadele tulnud osavõtjad: laskmise, kehakultuuri, ÕGK, VSK, side ja topograafia aladel ja koondatakse meeskondadesse võistlusalade kaupa; meeskonnad koondatakse rajooni salka osavõtmiseks oblastite, kraide ja autonoomsete vabariikide võistlustest.

7. Vabariiklikest võistlusist võtavad osa salgad, kes komplekteeritud parematest oblastite, kraide ja autonoomsete vabariikide võistlustest osavõtjaist. Salkade koosseisud oblastite, kraide ja vabariiklikel võistlustel on samad, mis rajoonide võistlustel — 52 inimest.

8. Üleliidulistest sõjalis-kehakultuurilistest võistlustest võtavad osa liiduvabariikide salgad.

Üldse vabariigist üleliidulistel võistlustel võtab osa 57 inimest, 52 võistlustest osavõtjat, salga komandör, 2 instruktorit sõjalistel erialadel ja 2 instruktorit kehakultuuri alal. Osavõtjate koosseis, salga komandör ja instruktorid kinnitatakse liiduvabariigi komitee poolt.

9. Võistluste täielik aruanne — kooli, rajooni, oblastite ja vabariiklike (välja arvatud VNFSV) — saadetakse Üleliidulisele Organiseerimise Komiteele 5 päeva pärast vabariiklike võistluste lõppu. Materjalid saadetakse samuti kooli kohta, kes tuli esimesele kohale oblastis (krais) sõjalis-kehakultuurilise töö ja võistluste läbi viimisel.

M ä r g e. VNFSV kohta aruanded kooli, rajoonide, oblastite, kraide ja autonoomsete vabariikide võistlustest saadetakse Üleliidulisele Org-Komiteele 5 päeva pärast oblastite, kraide ja autonoomsete vabariikide võistluste lõppu erilise aruandevormi järgi.

10. Võistlused teostatakse õpilaste õppetööd katkestamata. Oblastite ja kraide võistlused teostatakse kohtadel.

M ä r g e. Kolmandate Üleliiduliste pioneeride ja õpilaste sõjalis-kehakultuuriliste võistluste ENSV Organiseerimise Komitee koosolekul 25. jaanuaril 1941. aastal otsustas:

1. Lubada võistlustest 2-es grupis osa võtta ka 11. ja 12. klassi õpilastel.

2. Koolid, kellel pole võimalik vastavate klasside puudumisel rajooni võistlustele välja panna tervet salka või ka gruppi, võivad võistelda üksikute meeskondadega.

3. Koolid, kus on ainult ühest soost õpilased, koostavad kehakultuuri meeskonna ühest soost õpilastest (10 õpilast).

III. Võistluste juhtimine.

1. Kooli võistluste teostamiseks koolis moodustatakse 5—7 inimesest koosnev staap (kooli direktor, kooli sõjalise väljaõppe õpetaja, kooli kehalise kasvatuse õpetaja, vanem pioneeride juht, kommunistlike noorte algorganisatsiooni sekretär, Osoaviahimi algorganisatsiooni esimees jne.).

2. Rajoonide, oblastite, kraide ja vabariiklike võistluste teostamiseks asutatakse kohapeal organiseerimiskomiteed: kommunistlike noorte algorg., rahvahariduse osakonna, ametiühingute, kehakultuuri komitee, Osoaviahimi, Punase Risti ja Punase Poolkuu Ühingu ja kohaliku ajakirjanduse esindajaist. Organiseerimise Komitee juures organiseeritakse kohtunike kolleegiumid kohtunikest kõigilt võistlusaladelt. Peakohtunike ja kohtunike kolleegiumi kinnitab organiseerimiskomitee.

IV. Ettevalmistus võistlusteks.

20. novembrist 1940. aastast pioneeride salkades ja koolides arendatakse ettevalmistavat tööd kooli võistlusteks.

Võistluste ettevalmistamise ja teostamise ajal tuleb tõhusalt arendada massilist sõjalis-kehakultuurilist tööd koolides, pioneersalkades, korraldada loenguid, vestlusi õpilaste tutvustamiseks Punaarmee ja Mere-Sõjalaevastiku sangarliku minevikuga ja olevikuga ning Punaarmee juhtide elulugudega.

Pioneeride ja õpilaste ettevalmistuseks võistlusteks tõmmatakse kaasa tagavara-väe komandörid, meister-sportlased, kehakultuurilased, õpetajad, lastevanemad jne. Kõik ettevalmistused võistlusteks ja eriti laske- ja sanitaarialadel teostatakse ainult täiskasvanute juhtimisel, kes omavad erialalise ettevalmistuse.

V. Võistluste teostamise ajad.

1. Kooli võistlused — 5. jaanuarist kuni 5. veebruarini.
2. Rajoonide võistlused — 15. veebr. kuni 10. märtsini.
3. Oblasti, krai ja autonoomse vabariigi võistlused — 20. aprillist kuni 5. maini.
4. Vabariiklikud võistlused — 25. juunist kuni 10. juulini.
5. Üleliidulised võistlused — 1. kuni 13. augustini.

M ä r g e. Kolmandate Üleliiduliste pioneeride ja õpilaste sõjalis-kehakultuuriliste võistluste ENSV Organiseerimise Komitee koosolekul 25. jaan. 1941. aastal otsustas muuta võistluste teostamise ajad järgmiselt:

1. Kooli võistlused — 10. veebr. kuni 25. märtsini.
2. Rajoonide võistlused — 10. aprillist kuni 15. maini.

VI. Võistluste tulemused ja hinne.

Rajoonide, oblastite, kraide, vabariiklikel ja üleliidulistel esivõistlustel arvestatakse kogu saavutuste kui ka iga üksikala esikohad. Üldine koht igale salgale määratakse punktide summa järgi, mida saavutavad salga meeskonnad erialade võistluse ja kehakultuuri mitmevõistlusega (kõigile osavõtjaile).

Igal võistlusosal antakse meeskonnale I koha eest 1 punkt, II koha eest 2 punkti, III koha eest 3 punkti jne.

Salk, kes saavutab kõige väiksema punktide summa, on võistluste võitja.

VII. Auhinnad üleliidulistel võistlustel.

Liidus üldpunktide arvu järgi esikohale tulnud salgale annetatakse Riigikaitse Rahvakomissariaadi rändauhind — Punane Lipp.

Liidus üldpunktide arvu järgi teisele kohale tulnud salgale annetatakse ÜLKNÜ Keskkomitee rändauhind — Punane Lipp.

Kolmandale kohale tulnud salgale annetatakse Osoaviahimi Kesknõukogu ja Punase Risti ning Punase Poolkuu Täitevkomitee rändauhind — pecker.

Neljandale kohale tulnud salgale annetatakse Üleliidulise Ametiühingute Kesknõukogu rändauhind.

Peale selle annetatakse meeskondadele, kes erialade võistlustel saavutanud esikohad, Üleliidulise Kehakultuuri ja Spordi Komitee, Osoaviahimi Kesknõukogu ja Punase Risti ning Punase Poolkuu Täitevkomitee rändauhinnad.

Osavõtjatele, kes individuaalselt saavutavad parimaid tulemusi, annetatakse ürikuid ja medaleid.

—

L i s a 2.

K A V A

Kolmandateks Üleliidulisteks Sõjalis-kehakultuurilisteks Võistlusteks pioneeridele ja õpilastele 1941. aastal.

Rivilise ettevalmistuse alal.

(Kõigile võistlustest osavõtjaile.)

I. Kooli võistluste kava.

Üksik-ettevalmistus.

1. ja 2. grupile.

NVL kava kohaselt: seisang, pöörded „parem-pool“ („napravo“), „vasak-pool“ („nalevo“), „ümber-pöör“ („krugom“) paigal ja liikumisel (relvata).

Hindamine teostub numbritega: „väga hea“ — 5, „hea“ — 4, „rahuldav“ — 3, „nõrk“ — 2.

II. Rajooni, oblasti, krai, autonoomse-vabariigi, liiduvabariigi ja üleliiduliste võistluste kava (meeskondadele).

Meeskonna ettevalmistus.

1. grupile.

NVL kava kohaselt: rivistumine, pöörded „parem-pool“, „vasak-pool“, „ümber-pöör“ paigal ja liikumisel (relvata).

2. grupile.

VL I astme kava kohaselt: a) rivistumine, pöörded „parem-pool“, „vasak-pool“, „ümber-pöör“ paigal ja liikumisel (relvata); b) püssivõtted „rihmale“ („na remen“), „õlale-võtt“ („na pletšo“), „jalale-võtt“ („k noge“).

Hinnatakse kogu meeskonda numbritega: „väga hea“ — 5, „hea“ — 4, „rahuldav“ — 3, „nõrk“ — 2.

Kogu salga hindamine rivilise ettevalmistuse alal toimub järgmisel põhimõttel, näiteks: a) laskurite ja granaadiviskajate meeskond sai hinnangu — 5; b) ÖGK meeskond — 3; c) VSK meeskond — 3; d) sõjatopograafia ja side meeskond — 4; e) kehakultuurilaste meeskond — 5. Järelikult salga hindeks on $5 + 3 + 3 + 4 + 5$; $20 : 5 = 4$.

Kehakultuuri mitmevõistluse alal.

(Kõigile võistlustest osavõtjale.)

I. Kooli ja rajooni võistluste kava.**1. grupp.**

Poistele:

1. Vabaharjutus (zarjadka) OVTK.
2. Granaadiheitmine (500 g).
3. Kõrgushüpe hooga.
4. Suusatamine (3 km), aga lumeta rajoones cross (murdmaajooks 500 m).

Tüdrukutele:

1. Vabaharjutus OVTK.
2. Granaadiheitmine (500 g).
3. Kõrgushüpe hooga.
4. Suusatamine (2 km), aga lumeta rajoones cross (300 m).

2. grupp.

Poistele:

1. Vabaharjutus VTK I aste.
2. Granaadiheitmine (700 g).
3. Kõrgushüpe hooga.
4. Suusatamine (5 km), aga lumeta rajoones cross (1000 m).

Tüdrukutele:

1. Vabaharjutus VTK I aste.
2. Granaadiheitmine (700 g).
3. Kõrgushüpe hooga.
4. Suusatamine (3 km), aga lumeta rajoones cross 500 m.

II. Oblasti, krai, vabariigi ja üleliiduliste võistluste kava.**1. grupp.**

Poistele:

1. Vabaharjutus OVTK.
2. Granaadiheitmine (500 g).
3. Kõrgushüpe hooga.
4. Cross 500 m murdmaastikul.

Tüdrukutele:

1. Vabaharjutus OVTK.
2. Granaadiheitmine (500 g).
3. Kõrgushüpe hooga.
4. Cross 300 m murdmaastikul.

2. grupp.

Poistele:

1. Vabaharjutus VTK I aste.
2. Granaadiheitmine (700 g).
3. Kõrgushüpe hooga.
4. Cross 1000 m.

Tüdrukutele:

1. Vabaharjutus VTK I aste.
2. Granaadiheitmine (700 g).
3. Kõrgushüpe hooga.
4. Cross 500 m.

Iga sõjalis-kehakultuurilistest võistlustest osavõtja peab võtma osa kõigist vastava grupi mitmevõistluse aladest.

Laskmise ja granaadiviske alal.

Üldised juhised.

1. Võistlustest on lubatud võtta osa õpilasil — kes on kas noored vorošilovi-laskurid või I astme vorošilovi-laskurid.

Peale selle võib lubada võtta osa võistlustest õpilasil, kes on saanud ettevalmistuse laskuringides, kuid pole veel sooritanud NVL ja VL I astme katse.

2. Kooli omavahelised ja rajooni võistlused laskmise ja granaadiviske alal viiakse läbi 1. ja 2. grupile ühise kava järgi.

3. Padrunid — kodumaal valmistatud.

4. Relva juures konstruktsioonilised parandused pole lubatud.

5. Tule korrigeerimine (korrektirovka strelbõ) pole lubatud.

6. Meeskonna üldine hinne saavutatakse kõigi kavas ettenähtud aladel saavutatud kohtade kokkuarvamisel.

I. Kooli võistluste kava.

Enne võistlust kohtunik kontrollib laskurite teadmisi (NVL kava ulatuses) v. kal. vintpüssi ja RGD-33 (РГД-33) granaadi materjalosa alal. Laskurid, kes saavutavad katsel mitterahuldava hinde, ei pääse võistlustele.

Laskmine.

Relv — v. kal. vintpüss TOZ-8 või TOZ-9;

sihik — lahtine;

märk — märkleht nr. 9-a (10 korda vähendatud);

padruneid — 5 kahes seerias (2 lasku + 3 lasku);

kaugus — 25 meetrit;

laskeasend — lamades käelt (rihma kasutamine on lubatud);

aega laskmiseks — piiramata;

hinne — määratakse 5 lasu silmade summaga;

täitmise kord — kohtunik näitab laskurile märgi ja laskekoha; kohtuniku käskluse järgi laskur asub laskeasendisse, laeb vintpüssi ja annab kaks lasku; kaks lasku lasknud, laskur kohtuniku käskluse järgi tõuseb püsti, läheb märklehe juurde, jäädes seisma sellest kahe meetri kaugusele ja vaatab tabamusi (kohtunik märgib tabamuse väärtuse märklehele); pärast seda samas korras lastakse teine seeria.

Märkus. Laskureil, kes saavutanud teise seeriaga vähemalt 18 silma, loetakse sooritatuks NVL katse laskealal.

Granaadiheitmine.

Märk — 3 akent 100 cm kõrged ja 75 cm laiad, asetatuna maast 1—2 m kõrgusele male-korras;

kaugus esimese märgini — 8 m, teiseni — 10 m ja kolmandani — 12 m;

granaatide arv — 3;

a e g a — piiramata;

h i n n e — tabamused 3 aknasse annavad laskurile 3 silma, 2 aknasse — 2 silma ja 1 aknasse — 1 silma;

t ä i t m i s e k o r d — laskur saab 3 granaati ja kohtuniku käskluse järgi heidab põlvelt asendist igasse aknasse ühe granaadi.

M ä r g e. Laskureil, kes saavutanud vähemalt ühe tabamuse aknasse, loetakse sooritatuks NVL katse granaadiheite alal.

Paremusjärjekorra määramine.

Paremusjärjekord määratakse laskuri poolt kokku laskmisel ja granaadiheitel saavutatud silmade summa järgi.

II. Rajooni võistluste kava.

Enne võistlust kohtunik kontrollib laskurite teadmisi (VL I astme kava ulatuses) 7,62 mm vintpüssi ja BN (BH) gaasikaitsetorbiku materjalosa alal. Laskurid, kes saavutavad katsel mitterahuldava hinde, ei pääse võistlustele.

Laskmine.

R e l v — v.-kal. vintpüss TOZ-8 või TOZ-9;

s i h i k — lahtine;

m ä r k — märkleht nr. 7;

k a u g u s — 50 meetrit;

p a d r u n e i d — 3 prooviks ja 5 võistluseks;

l a s k e a s e n d — lamades käelt (rihma kasutamine on lubatud);

a e g a l a s k m i s e k s — proovilaskudeks 5 minutit, 5 võistluslasu laskmiseks — 5 minutit;

h i n n e — 5 võistluslasu silmade summa;

t ä i t m i s e k o r d — sama, mis kooli omavahelistel võistlustel; märklehtede juurde minek on lubatud ainult pärast 3 proovilasku.

M ä r g e. Laskureil, kes saavutanud vähemalt 40 silma, loetakse sooritatuks VL I astme katse laskealal.

Granaadiheitmine.

M ä r k — kaevik 0,5 m sügav, 1 m lai ja 3 m pikk;

k a u g u s — 20 m;

g r a n a a t i d e a r v — 3;

a e g a — 3 minutit;

h i n n e — heites kaevikusse 3 granaati laskur saab 3 silma, heites kaevikusse 2 granaati — 2 silma ja heites kaevikusse ühe granaadi — 1 silma;

t ä i t m i s e k o r d — laskur saanud kohtunikult 3 granaati (õppeheitgranaati) läheneb kaevikule 20 m kaugusele ja heidab püsti asendist ühekaupa granaadid kaevikusse.

M ä r g e. Heitnud kaevikusse vähemalt ühe granaadi, laskuril loetakse sooritatuks VL I astme katse granaadiheite alal.

Paremusjärjekorra määramine.

Paremusjärjekord määratakse laskuri (meeskonna) poolt kokku laskmisel ja granaadiheitel saavutatud silmade summa järgi.

III. Oblasti, kraia ja autonoomse vabariigi võistluste kava.

Eesti NSV-s ei kuulu teostamisele.

IV. Liiduvabariigi ja üleliiduliste võistluste kava.

1. ja 2. grupile.

Harjutus nr. 1.

(Meeskondadele ja individuaalne.)

Laskmine gaasikaitsetorbikus.

Relv — v.-kal. vintpüss TOZ-8 või TOZ-9;
 sihik — lahtine;
 märk — märkleht nr. 9-a (5 korda vähendatud);
 kaugus — 50 m;
 padruneid — 5 prooviks ja 10 võistluseks;
 laskeasend — lamades (rihma kasutamine on lubatud);
 aega laskmiseks — proovilaskudeks 5 minutit, võistluslaskudeks 10 minutit;
 hinne — silmade summa järgi;
 täitmise kord — kohtuniku käkluse „gaas“ („gazõ“) järgi laskur seab gaasikaitsetorbiku võitlusasendisse ja asub laskeasendisse; gaasikaitsetorbik peab olema korras ja ettenähtud tüüpi. 15 sek. pärast käsklust „gaas“ („gazõ“) antakse käsklus „tuld“ („ogonj“); laskur, kes käkluse „tuld“ ajaks ei ole seadnud gaasitorbikut võitlusasendisse, jääb välja võistlusest selle harjutuse alal; laskurile, kes laskmise ajal võtab maha gaasikaitsetorbiku, ei võimaldata enam selle harjutuse jätkamist. Tagajärg arvestatakse laskude arvu järgi, mis tehtud gaasikaitsetorbiku mahavõtmiseni; pärast laskmise lõpetamist laskur võib iseseisvalt, käskluseeta võtta maha gaasikaitsetorbiku; enne laskmist on lubatud pühkida ja määrada gaasikaitsetorbiku klaase.

Harjutus nr. 2.

Duell-laskmine.

(Meeskondadele.)

Relv — v.-kal. vintpüss TOZ-8 või TOZ-9;
 sihik — lahtine;
 märk — 4 märklehte nr. 11-v;
 kaugus — 100 m;
 padruneid — piiramata arvul;
 laskeasend — lamades käelt (rihma kasutamine on lubatud);
 aega laskmiseks — piiramatult;
 hinne — määratakse võidetud kohtamiste arvu järgi;
 täitmise kord — kaks meeskonda, kummagis 4 laskurit, paigutatakse stardijoonele, mis tulejoonest 25 m kaugusel; laskurid lamades asendis, valmis järkjooksuks, vintpüssid laadimata; kohtuniku käkluse „marss“ („marš“) järgi, laskurid sooritavad järkjooksu tulejoonele, asuvad laskeasendisse, laevad vintpüssid ja avavad iseseisvalt tule märklehtedele; jooksu ajal võib kinnitada püssi riim käele; püssi on lubatud laadida ainult tulejoonel; tulistatakse oma meeskonna vastas olevaid märklehti, kuni viimase märklehe tabamiseni (tabatud märkleht kaob); viimase (neljanda) märklehe tabamise momendiga loetakse kohtamine lõpetatuks; meeskond, kes tabanud kõik oma märklehed lühima ajaga, loetakse kohtamise võitjaks.

Harjutus nr. 3.

Lahinguline laskmine.

Harjutuse sisu — meeskond sooritab 3 km rännaku, seejuures läbistades gaasitatud maa-ala (UZ) (200 m), takistusriba (125 m) granaadiheitmisega ja lõpetades finišis laskmisega v.-kal. vintpüssist;

meeskonna koosseis — 4 inimest;
relv — v.-kal. vintpüss TOZ-8 või TOZ-9;
sihik — lahtine;

märgid: nr. 1 — märkleht nr. 29 (periskoop) 125—150 m kaugusel;
nr. 2 — 7 märklehte nr. 11 (peakuju) 150—200 m kaugusel;
nr. 3 — märkleht nr. 10 (kergekuulipilduja) 200—250 m kaugusel;

padruneid — 20 (5 igale laskurile);
aeg — määratakse märkide ilmutamisega;
laskeasend — laskuri valikul;

täitmise kord ja harjutuse täitmine — meeskonnad stardivad lahus; väljumise järjekord määratakse liisuga; stardis meeskond rivistub liikumise suunas ühekaupa kolonni; meeskonna koosseisul peab olema kaasas kõik vajalik harjutuse täitmiseks (vintpüssid, granaadid, gaasikaitsetorbikud, kompassid jne.).

Ülesanne selgitatud ja saanud liikumiseks orientiir-punktid ja sauna (asimudi), algab meeskond kohtuniku signaali järgi rännakut. 50 m enne gaasitatud maa-ala (UZ) laskurid seavad gaasikaitsetorbikud võitlusasendisse ja teostavad selle rajooni luuret.

Ületanud gaasitatud maa-ala (ümberminekuga), laskusid täidavad kohtuniku käskluse „torbik maha“ („protivogaz-snjat“) ja jätkavad liikumist takistusribas. Ületanud takistusriba lähtepiiri, laskurid kohtuniku signaali järgi laskuvad pikali ja roomavad 25 m edasi, ükskõik millisel eeskirjalisel viisil, heidavad põlvelt asendist igauks granaadi 12 m kaugusel asetsevasse aknasse, tõusevad kiiresti püsti, teostavad 25 m järkjooksu, heidavad igauks püstiasendist ühe granaadi 20 m kaugusel asuvasse kaevikusse, ületavad käigu pealt hüppega kaeviku, teostavad püsti asendist igauks ühe granaadi kaugusheite, ületavad käigult tugihüppega madala aia, kõnnivad üle tasakaalupalgi, jooksevad tulejoonele, asuvad laskeasendisse ja tulistavad märke.

Märk nr. 1 ilmub laskurite väljatulekul tulejoonele piiramatuks ajaks. Pärast märk nr. 1 tabamist ilmuvad üheaegselt märgid nr. 2 ja 3 üheks minutiks. Iga tabatud märkleht kaob kohe.

Meeskonna hindamine teostatakse silmade summa järgi. Võrdse arvu silmade puhul aretatakse ajaga, mida kulutas meeskond harjutuse täitmiseks.

Kõigi laskurite poolt takistusriba õige ületamise eest saab meeskond 5 silma; iga takistusriba valesti ületanud laskuri eest võetakse meeskonna üldresultaadist maha 2 silma. Laskurit, kes ei ületanud takistusriba, ei lubata laskmisele. Meeskond teostab laskmist vastavalt väiksemas koosseisus.

Iga granaadi sattumise eest aknasse või kaevikusse saab meeskond 1 silma. Iga granaadiheite eest 30 m kaugusele saab meeskond 1 silma, 35 m kaugusele — 2 silma, 40 m kaugusele — 3 silma jne.

Iga tabatud märklehe eest, olenemata tabamuste arvust, saab meeskond 2 silma (rikošette ja riivamisi ei arvestata). Kõikide märklehtede tabamisel saab meeskond iga alalhoitud padruni eest 1 silma.

Õhu- ja gaasikaitse alal.

(Kooli, rajooni, oblasti, vabariigi ja üleliidulised võistlused.)

1. grupile.

1. harjutus.

Gaasikaitsetorbiku seadmine võitlusasendisse
(meeskondadele).

Meeskonna koosseis — 4 inimest;

võistluse koht — suur saal või lahtine väljak;

materjalosa — osavõtjad 100-protsendiliselt varustatud gaasikaitsetorbikutega;

näokate peab olema kohaldatud individuaalselt, suuruse järgi;

sekundimõõtjaid — vastavalt kohtunike arvule (võidakse kasutada ajanäitajat sekundinäitaja osutiga);

lähteseisund — meeskond peakattes, gaasikaitsetorbikutega ooteasendis, rivistatakse stardis;

harjutuse täitmine — antakse käsklus „valvel“ („smirno“), 0,5—1 sek. järel antakse käsklus „gaas“ („gazō“) ning samaaegselt käivitatakse sekundimõõtja; harjutus täidetakse püsti, vastavalt gaasikaitsetorbiku käsitemise võtetele;

lõppseisund — gaasikaitsetorbik võitlusasendis, peakate peas (torbiku peal); kui meeskonnas viimane laseb käed alla, peatatakse sekundimõõtja;

hinne — „väga hea“ — gaasikaitsetorbikud seatakse võitlusasendisse kuni 3 sekundiga, „hea“ — kuni 4 sekundiga, „rahuldav“ — kuni 5 sekundiga. Iga meeskonda kuuluva osavõtja vea eest arvatakse aega juurde:

1) peakate kukkus maha — 1 sekund;

2) näokatte akende väike viltuolek — 1 sekund;

3) näokatte akende suur viltuolek — ühel ja enam osavõtjal — „mitterahuldav“ hinne kogu meeskonnale;

4) gaasikaitsetorbiku hooletu hoidmise eest: määratud või rebenenud kandekott, puuduvad nõör, nõöbid jne. — 2 sekundit.

2. harjutus.

Gaasikaitsetorbiku seadmine võitlusasendisse
(individuaalne).

Lähteseisund, harjutuse täitmine ja lõppseisund sama, mis meeskondade harjutuse juures.

Hinne — „väga hea“ — gaasikaitsetorbik seatud võitlusasendisse 2 sekundi jooksul, „hea“ — 3 sekundi jooksul, „rahuldav“ — 4 sekundi jooksul.

Vigade eest arvatakse juurde sama aeg nagu meeskondade harjutuse juures.

3. harjutus.

„Süütepommide“ kustutamine (meeskondadele).

Meeskonna koosseis — 4 inimest;

võistluse koht — lahtine väljak (ehitised ja hooned ei tohi olla lähemal kui 100 m);

materjalosa — 4 gaasikaitsetorbikut, 20 kotikest, igas 2—3 kg liiva, neli plekk-kaant (suitsuküünla kaaned või sellesarnased), petrooleum või masuut, 2 labidat, 7 värvilist lipukest (2 sinist, 4 punast ja 1 valge); lisaks sellele asetatakse ettevaatuse pärast lähedusse 2 tulekustutit ja kast liivaga kahjutule tekkimise puhuks;

võistluskoha sisustamine — väljaku keskkohast (valge lipp) lõuna või põhja poole mõõdetakse välja 30 m kaugused, kuhu asetatakse sinised lipukesed, mis tähistavad lähtekohti võistlusest osavõtjaille; kumbagi lipukese juurde asetatakse 2 kotikest liivaga; peale selle keskkohast kirde, kagu, edela ja loode poole mõõdetakse välja 9 m kaugused, asetatakse igale 1 punane lipuke ja 3 kotikest liivaga; need lipukesed tähistavad kohti, kust võistlejad kustutavad kahjutule pesi; pärast seda mõõdetakse keskkohast kaugus 2 m põhja, ida, lõuna ja lääne poole, kuhu asetatakse plekist kaas takkudega, mis petrooleumiga üle valatud „kahjutule kollete“ tekitamiseks; kustutamise kaugus — 7 m, kooli ja rajooni võistlustel — 5 m;

lähteseisund — meeskond jaotatakse 2-kaupa 2-postile; esimene post seisab põhjapoolsel lähtekohal, teine — lõunapoolsel lähtekohal; iga võistleja juures on 2 kotikest liivaga; gaasikaitsetorbikud ooteasendis;

harjutuse täitmine — kohtuniku käskluse „tähelepanu“ („vnimanie“) järgi võistlejad asuvad „valvel“ („smirno“) seisangusse, näoga keskkoha poole; üheaegselt süüdatakse takud kaantes; pärast seda, kui need süttinud, kohtunik annab käskluse „kustutada tuli“ („tušit ogon“), võistlejad seavad gaasikaitsetorbikud võitlusasendisse ja jooksevad kohale „kahjutule kollete“ kustutamiseks (punaste lipukeste juurde); igäihel võistlejaist on 5 kotikest, millega ta võib kustutada ükskõik millist „kahjutule kollet“; punasest lipust edasiminekuks („kahjutule koldele“ lähemale) pole võistlejatele lubatud;

lõppseisund — kõik kolded peavad olema kustutatud; tuld ei tohi olla; viimase kahjutule kolde kustutamise lõpetamise momendil peatatakse sekundi mõõtja; märgitakse aeg ja kui palju kotte on kasutatud;

hinne „väga hea“ — kõik kolded kustutatud mitte rohkem kui 8 kotikese kasutamisega; „hea“ — sama, mitte rohkem kui 10 kotikese kasutamisega; „rahuldav“ — 10—16 kotikese kasutamisega; kohtade määramisel meeskondadele, kes kasutasid võrdse arvu kotikesi, võetakse arvesse „kahjutule kollete“ kustutamise kiirus; mida vähem oli kulutatud aega, seda parem koht määratakse meeskonnale.

Iga osavõtja poolt tehtud vea eest karistatakse meeskonda kasutatud kotikeste juurdearvestamisega:

- 1) koldele lähenemise eest punase lipukese taha — 2 kotikest;
- 2) peakatte kaotamise eest — 1 kotike;
- 3) gaasikaitsetorbiku näolt mahavõtmise eest antakse hinne „mitterahuldav“;
- 4) katse eest, kohendada gaasikaitsetorbikut, käskluste „tähelepanu“ ja „kustutada tuli“ vahelisel ajal — 1 kotike;
- 5) iga võistleja eest, kes ei võtnud osa „kahjutule kolde“ kustutamisest, arvestatakse juurde — 2 kotikest.

4. harjutus.

„Süütepomide“ kustutamine (individuaalne).

Võistluse koht, materjalosa, harjutuse täitmine ja karistuspunktide juurdearvestamine on sama, mis meeskondade võistlusel.

Hinne — „väga hea“ — „kahjutule kolded“ kustutatud mitte rohkem kui kahe kotikesega, „hea“ — 3 kotikesega, „rahuldav“ — 4 kotikesega. Rohkem kui 4 kotikese kasutamise või kolde mittekustutamise eest antakse hinne — „mitterahuldav“.

Aega arvestatakse samuti nagu meeskondade võistlusel.

2. grupile.

a) Kooli, rajooni, oblasti ja autonoomse vabariigi võistlustel teostatakse järgmised harjutused 1. grupi kava järgi:

1. Gaasikaitsetorbiku seadmine võitlusasendisse (meeskondadele).
2. Gaasikaitsetorbiku seadmine võitlusasendisse (individuaalne).
3. „Süütepommide“ kustutamine (meeskondadele).

b) Liiduvabariigi ja üleliidulistel võistlustel.

1. harjutus (meeskondadele).

Gasikaitsetorbiku vahetamine mürgistatud õhkkonnas.

Meeskonna koosseis — 4 inimest;

võistluse koht — gaasikamber, täidetud õhuga, milles kloor-pikriini kontsentratsioon on 0,1—0,2 cm³ 1 m³ kohta;

materjalosa — 8 gaasikaitsetorbikut, mis korras töötamiseks mürgistatud õhkkonnas ja omavad võistlejate pea mõõtudele vastavaid näokatteid;

lähteseisund — võistlejad rivistatakse stardis gaasikaitsetorbikutega ootelasendis; igal võistlejal on kaks gaasikaitsetorbikut; pea-gaasikaitsetorbiku paun — vasakul küljel, tagavara-gaasikaitsetorbiku paun — paremal küljel; tagavara-gaasikaitsetorbiku nõör on pealpool pea-gaasikaitsetorbiku nõöri; pärast gaasikaitsetorbiku pakkimise kontrolli annab kohtunik käskluse „gaas“ („gazõ“); selle käskluse järgi võistlejad seavad pea-gaasikaitsetorbikud võitlusasendisse ja kohtunik kontrollib selle õiget täitmist, lubades kohendada näokatte paelte jne. asendit; pärast seda võistlejad astuvad kambrisse; kambris kohtunik annab käskluse „valmistuda“ („prigotovitsja“) ja sellel järgnevalt (1—2 sek. pärast) „vahetada“ („smenit“); käskluste „valmistuda“ ja „vahetada“ vahelisel ajal võistlejad ei tohi kohendada tagavara-gaasikaitsetorbiku näokatte asendit; iga katse eest seda reeglit rikkuda, arvatakse juurde 3 sekundit; sekundimõõtja käivitatakse üheaegselt käsklusega „vahetada“; selle käsklusega kõik võistlejad asuvad vahetama gaasikaitsetorbikuid;

harjutuse täitmine — pärast tagavara-gaasikaitsetorbiku näokatte seadmist võitlusasendisse tuleb hingata välja, pigistades parema käe sõrmedega kinni voltvooliku (voltvooliku kinniti juurest).

Märge. Antud võte, ühtluse saavutamise eesmärgil, täidetakse ka kasutades näokattega gaasikaitsetorbikut.

Kui gaasikaitsetorbik on vahetatud ja väljahingamine teostatud, võistlejad langetavad käed; sekundimõõtja peatatakse;

lõppseisund — tagavara-gaasikaitsetorbik seatakse võistlejal võitlusasendisse; pea-gaasikaitsetorbiku ühendav toru koos näokattega ripub vabalt alla; võistlejad seisavad valvelseisangus; kohtunik märgib üles tehtud vead; pärast väljumist kambrist kohtuniku käskluse järgi „minu järel sammu marss“ („za mnoi šagom marš“) annab kohtunik käskluse „torbik maha“ („protivogazõ snjat“) ja kontrollib kas võistlejatel on silmade ärritust ja kõha.

Iga võistleja poolt tehtud vea eest arvatakse aega juurde järgmiselt:

- 1) peakate on kambris kukkunud maha või pole asetatud üldse pähe — 1 sek.;
- 2) näokate (mask) on vähe viltu — 1 sekund,
- 3) näokate (mask) on palju viltu — 2 sekundit;

- 4) võistleja tuleb välja kambri enne kohtuniku käsklust „minu järel sammu mars“ — 3 sekundit;
- 5) katse eest kohendada gaasikaitsetorbikut enne käsklust „torbik maha“ — 2 sekundit.

Üldine hinne — „väga hea“ — kui gaasikaitsetorbiku vahetamine on teostatud 6 sekundiga, „hea“ — 8 sekundiga, „rahuldav“ — 10 sekundiga.

2. harjutus (individuaalne).

Gaasikaitsetorbiku vahetamine mürgistatud õhkkonnas.

Lähteseisund, harjutuse täitmine ja lõppseisund on samad, mis meeskondade võistlusel.

Hinne — „väga hea“ — gaasikaitsetorbik vahetatud 5 sekundiga, „hea“ — 6 sekundiga, „rahuldav“ — 8 sekundiga.

Vigade eest arvestatakse aega juurde samuti nagu meeskondade võistlustel.

3. harjutus (meeskondadele).

Mürkärastamine piserdusseade RDP-1 abil.

Meeskonna koosseis — 2 inimest;

võistluse koht — plats sein või aia ääres;

materjalosa — üks piserdusseade RDP-1, mürkärastavad ained, kotikesed soola ja sinega kaaluga 100 g, kaks ämbrit 10 l mahuga ja vaat veega;

lähteseisund — toimikond on rivistatud 25 m kaugusel gaasist mürgistatud kohast; kaitseülikonnad ja gaasikaitsetorbikud — võitlusasendis; materjalosa — toimikonnast 3 m vasakul;

harjutuste täitmine — kohtuniku käsklusega „asuda mürkärastamisele“ („pristupit k degazatsi“) käivitada sekundimõõtja; toimikond asub piserdusseadet täitma; esimene number avab RDP-1 kaane, teine number aga valmistab lahuse kohtunikult antava ülesande kohaselt (pooleprotsendiline, üheprotsendiline ja viieprotsendiline) ja täidab seade; pärast seda esimene number sulgeb aparaadi kaane ja teine number aitab esimesele aparaadi õlale; selle järele esimene siirdub mürkärastamise kohale ja asub tööle, teine aga valmistab täiendavat segu ja viib selle mürkärastamise kohale; mürkärastatav ala — sein, pindalaga 24 m² 2 m kõrguselt; pärast seda, kui kõik lahus on kasutatud ära, esimene number tõstab käe; teine number tuleb ja aitab maha võtta seade ja täidab selle uuesti;

lõppseisund — kõik lahu on ära kasutatud ja sein mürgist ärastatud; seejärel esimene number tuleb tagasi lähtekohta, võtab seade maha ja kannab ette mürkärastamise lõpetamisest „lõpetasin mürkärastamise“ („degazatsiju zakončšil“); sekundimõõtja peatatakse ettekande lõppedes.

Vigade eest arvatakse aega juurde järgmiselt:

- 1) ei osata koostada lahu protsendilises vahekorras — 30 sekundit,
- 2) seadis ei ole laaditud läbi võrgu ja on üle valatud — 10 sekundit,
- 3) aparaadi täitmine õlalt mahavõtmata — 10 sekundit,
- 4) pihustaja eemaldamine või lähendamine normaalsest kaugusest 10 cm võrra — 10 sekundit,

- 5) ei osata võtta lahti juhatoru, et kõrvaldada võrgust ummistust põhjustavad setted — 30 sekundit,
- 6) mürkärastamise ajal enda ülekallamine — 30 sekundit,
- 7) mürkärastamise teostamine alates alt — 10 sekundit,
- 8) vedela mürkärastamislahu iga klaasitäie eest, mis jääb aparati pärast mürkärastamise lõpetamist — 15 sekundit.

Hinne — „väga hea“ — mürkärastamine teostatud 25 minutiga, „hea“ — 27 minutiga, „rahuldav“ — 30 minutiga.

Esikoht antakse meeskonnale, kes täidab harjutuse kõige lühema ajaga.

4. harjutus (meeskondadele).

Mürkärastamine puistamiskäruga VDP-1.

Meeskonna koosseis — 3 inimest, moodustades mürkärastamise toimkonna; võistluse koht — lahtine väljak tasase pinnaga;

materjalosa — kolm komplekti kaitseriietust, 50 kg tünn kloorlubjaga (imiteeritakse peenikese liiva ja saepuru seguga: $\frac{1}{3}$ liiva, $\frac{2}{3}$ saepuru), üks puistamiskäru VDP-1, neli kollast ja kaks punast lippu, kaks sekundimõõtjat ja kaks labidat;

lähteseisund — mürkärastamise toimkond on rivistatud ühte viirgu punaste lippude ja VDP-1 vahele; kaitseriieetus on „võitlusasendis“, VDP-1 on vasakul tiival, koht tähistatud teise punase lipuga; tünn liivaga asetseb VDP-1 vasakul 5 m kaugusel;

Märge. Puistamiskäru võib omada täiendust üleminekuks vabakäigult töökäigule ja vastupidi.

harjutuse täitmine — üheaegselt kohtuniku käsklusega „asuda mürkärastamisele“ („pristupit k degazatsi“) käivitatakse sekundimõõtja; toimkond asub laadima puistamiskäru; esimene number avab ja eemaldab puistamiskäru pealmise kaane, teine ja kolmas number täidavad selle tunnist võetud „kloorlubjaga“; puistamiskäru täidetud, lükkab esimene number selle enda ees „mürgistatud“ alale ja asub „mürkärastamisele“; lõpetanud mürkärastamise, pöördub ta puistamiskäruga tagasi laadimiskohale (lähtekohale) ja seab käru vabakäigule; toimkond asetub puistamiskärust paremale ühte viirgu; momendil, kui toimkond on rivistunud (lõppseisund) peatatakse sekundimõõtja.

Mürgistatud alaks on väljak: pikkus 70 m, laius 1,7 m. Puistamiskäru laadimiskoha kaugus gaasist mürgistatud alast — 25 m.

Hinne — „väga hea“ — kui mürkärastamine teostatud 3 minutiga, „hea“ — 4 minutiga, „rahuldav“ — 5 minutiga.

Vigade eest arvestatakse aega juurde:

- 1) Iga eksimuse eest — 30 sekundit,
- 2) liiva mahapuistamise eest:
  - a) liikudes „mürgistatud“ alale mürgistamata alal — 30 sekundit,
  - b) puistamiskäru laadimise platsil — 30 sekundit,
- 3) ei langetata kilpe (stšitkov) — 30 sekundit,
- 4) ühe meeskonnaliikme poolt gaasikaitsetorbiku mahavõtmise eest antakse hinne „mitte rahuldav“,
- 5) kui mürkärastamist teostati joostes — 30 sekundit.

Esikoht määratakse meeskonnale, kes saavutas kõige vähema aja.

Sõjatopograafia ja side alal.

(Kooli, rajooni, oblasti, vabariigi ja üleliidulised võistlused).

Kava sõjatopograafia alal.

1. grupile.

Teema 1. — Kaardi lugemine.

Ülesanne: tunda arv- ja joonmõõtu ja sõjalistopograafilisi tingmärke.

Osata soravalt lugeda kaarti.

Võistlustingimused — võistlused viiakse läbi klassis. Kasutada kaarte vanades vene mõõtudes aga samuti ka uusi kaarte meetrimõõtudes. Luge-mist teostada ainult suuremõõdulistel kaartidel.

Teema 2. — Maastiku vaatlemine.

Ülesanne: Osata teekonnal panna tähele ja meeles pidada iseloomustavaid kohalikke esemeid (teederistid, kraavid, kuristikud jne.).

Võistlustingimused — võistlused viia läbi maastikul. Võistlejale anda ülesanne ja liikumise marsruut (mitte rohkem kui 3 km). Tagasi tulekul nõuda suulist ettekannet kõigest tähelepandest.

Teema 3. — Kauguste hindamine silmamõõduliselt.

Ülesanne: Tunda silmamõõdulise kaugusehindamise vahendeid, tunnuseid ja võtteid. Osata õieti hinnata kaugusi silmamõõduliselt 800 meetrini (kerge kuulipilduja mõjuvutle ulatus).

Võistlustingimused — võistlused viia läbi eranditult maastikul.

Teema 4. — Silmamõõduline plaanistamine.

Ülesanne: Tunda silmamõõdulise plaanistamise põhivõtteid. Osata teha lühike aja jooksul vähema maa-ala lihtsaim silmamõõduline joonis.

Võistlustingimused — Võistlused viia läbi maastikul. Võistlejaile anda plaanistamiseks täpne ülesanne ja kindlaks määratud lõik (piirkond raadiusega mitte üle 2 km). Plaanistamise läbiviimiseks lubatakse kasutada kompassi, pliiaatsit, kummi, leht head paberit, mõõtjoolauda (viseer) ja mapp-plansetti (vineerist või papist). Plaanistamine peab olema sooritatud 2—3 tunni jooksul.

2. grupile.

Teema 1. — Kaardi lugemine.

Ülesanne: Tunda kaardi mõõte, sõjalistopograafilisi tingmärke, maastiku rel-jeefi ja ilmet. Osata üle minna arvmõõdult joonmõõdule ja vastupidi; mää-rata kaardi mõõte, kui antud kaardilehel seda ei ole; määrata kaardi järgi punktide nähtavust ja nähtamatuid alasid; soravalt lugeda kaarti.

Võistlustingimused — samad mis 1. grupi 1. teema juures.

Teema 2. — Orienteerumine maastikul kaardi, kompassi ja kella abil.

Ülesanne: Osata määrata kaardi järgi oma asukohta; leida kaardil esemeid, mis näidatakse maastikul ja vastupidi; liikuda kaardi järgi teid mööda ja väljas-pool teid; määrata kindlaks ilmakaared kompassi ja taskukella abil; tunda kompassi ehitust.

Võistlustingimused — võistlusi teostada ainult väljas erineval maastikul.
Teema 3. — Liikumine aasimuti järgi.

Ülesanne: Osata liikuda kompassi abil (aasimuti järgi) antud sirgjoonelises suunas.

Võistlustingimused — Võistlused viia läbi kinnistel maastikulõikudel.
Liikumine aasimuti järgi mitte kaugemale kui 2 km teostatakse ainult pimeduses. Võib kasutada valgustatud kompassi.

Teema 4. — Krokii maršruudist.

Ülesanne: Osata koostada krokii maršruudist ühes legendiga.

Võistlustingimused — Võistlused viia läbi maastikul. Maršruut liikumiseks mitte üle 2 km. Võistlejatele on kohustuslik ära märkida dokumendi valmisraamistamise ja äraandmise aeg (maksimum 3 tundi), arvestamata aega, mis kulub tee raam-skeemi koostamiseks).

Võistlustagajärgede hindamine sõjatopograafia alal.

„Väga hea“ (5) — kõigi 4 ülesande kiire ja õige täitmine; „hea“ (4) — kõigi 4 ülesande õige, kuid aeglane täitmine; „rahuldav“ (2) — ülesannete põhiliselt õige lahendamine, kusjuures ei esine üle ühe suure vea; „nõrk“ (0) — mitte ühegi ülesande täitmine.

Kava side alal.

1. ja 2. grupile.

Teema — Signaliseerimine lipukestega morse tähestiku abil.

Ülesanne: Tunda posti tööreegleid, osata valida posti asukohta (moondada) ja tunda side loomist. Osata kiiresti üle anda lipp-teadet (flažkogrammi) morse tähestiku abil.

Võistlustingimused — Meeskond jaotatakse kahte posti, à 2 inimest. Moondatud postid asuvad murdmaastikul üksteisest lahus 400 meetri kaugusel, kusjuures postide asukohad määrab kohtunik. Võistlustest osavõtjad, kes on välja valinud teadete edasiandmise koha, teatavad oma valmisolekust. Kohtunik annab postile lipp-teate edasiandmiseks ja algab aja mõõtmist. Iga osavõtja peab andma edasi ühe lipp-teate, mis koosneb 25 grupist; iga grupp koosneb 5 märgist (tähest). Järjekult 25 gruppi sisaldavad 125 märki (tähte). Kahe meeskonna (kahe posti) töö jaotatakse järgmiselt:

- a) edasiande-post — üks dikteerib teksti, teine annab teadet edasi;
- b) vastuvõtte-post — üks võtab teadet vastu, teine kirjutab teksti üles.

Töö ei tohi kesta üle ühe tunni. Lipp-teadete vahetamise üldaja hulka arvatakse väljakutse, üleandmise ettepaneku tegemine, vastuvõtu nõusoleku saamine, teate üleandmine ja vastuvõtmine. Lipukeste suurus peab olema 40×50 cm. Lipuvarrekene 70—80 cm. Lipukesed võivad olla punased, valged ja kollased.

Võistluste tulemuste hindamine.

Hindamine toimub lipp-teate üleandmise kiiruse järgi, nii individuaalselt kui ka meeskondadena. „Väga hea“ (5) — teksti moonutamisel mitte rohkem kui 1%; „hea“ (4) — teksti moonutamisel kuni 2%; „rahuldav“ (2) — teksti moonutamisel kuni 3%; „nõrk“ (0) — teksti moonutamisel rohkem kui 3%.

Sõjalis-sanitaarialal.¹⁾

I. grupile.

1. harjutus.

Abiandmine pealuu pehmete katete haavamise puhul parema pealaeluu kohal ja „haavatu“ kandmine kätel 25 m kaugusele.

Võistluskoht — 40 m pikkune kinnine ruum või lahtine plats.

Materjalosa — kõigil võistlejail on isiklikud gaasikaitsetorbikud ning peale selle teisel ja neljandal numbril tagavara-gaasikaitsetorbik, esimesel numbril (lülil) aga sanitaarpaun. Riietus vaba.

Lähteseisund — stardis lüli à 2 inimest kolonnis. Stardist 5 m kaugusel 2 m vahemaaga üksteisest lamavad 2 „kannatanut“ meelemärkuseta olekus. Mõlemail on pealuukatete vigastus parema pealaeluu kohal.

Harjutuse läbiviimine — käskluse „abi“ („pomostš“) järgi lüli jookseb „haavatu“ juurde. Mõlemale „kannatanule“ antakse abi ühel ajal, kusjuures esimene ja kolmas number abistavad üht, teine ja neljas number — teist. Jooksnud „kannatanu“ juurde, esimene number võtab sanitaarpaunast individuaalpaki (tsiviilmustri paki) ja paneb haavale aseptilise ristikujuulise sideme. Sel ajal kolmas number paneb parema käe „kannatanu“ abaluu alla ja toetab teda kogu aeg seni, kuni esimene number on lõpetanud sidumise. Sideme asetamise lõpetamisel esimese numbril käskluse järgi „haige juurde, kätel kandmiseks“, („k bolnomu dlja vönosa na rukah“), esimene number asub pea kohale, kolmas number aga „haavatu“ jalgade kohale. Selle järele esimene number haarab „haavatu“ mõlema kaenlaalt küümarliigeses paenutatud kätega ning kolmas number asetudes „haavatu“ jalgade vahele, seljaga „haavatu“ näo poole, haarab „haavatu“ põlvede kohalt. Käskluse järgi „tõsta“ („podnimai“) mõlemad numbrid tõstavad „haavatu“ üles, kusjuures esimene number ei tohi käsi ta rinnal risti asetada. Käskluse järgi „sammu-marss“ („šagom-marš“) esimene ja kolmas number kannavad „haavatu“ 25 m kauguses asuva finišini. Kandmise ajal esimene number jälgib, et „haavatu“ lõug ei toetuks rinnale. Analoožiliselt abistamistööd teevad teise „haavatu“ kallal numbrid 2 ja 4.

Lõppseisund — harjutus loetakse lõpetatuks, kui mõlemad „haavadud“ on kantud finiši joone taha. Sekundimõõtjad käivitatakse käskluse järgi „abi“. Aeg mõõdetakse mõlemaile paarile eraldi. Sekundimõõtjad peatatakse peale seda, kui esimene ja teine number, kes liiguvad kanderaami taga, on ületanud finiši joone.

Hinnang — „väga hea“ — kui harjutus viiakse kvaliteetselt ülihästi läbi 2 minutiga, „hea“ — 2,5 minutiga, „rahuldav“ — 3 minutiga, „mitterahuldav“ — rohkem kui 3 minutiga.

Vigade eest loetakse aega juurde:

1. Individuaalpakk kukkus maha peale avamist — 1 minut.
2. Side tehtud liiga tugevalt või liiga lõdvalt — 30 sekundit.

1) Kõigiks võistlusteks, v. a. üleliidulised 1. grupile, kellele harjutus orgkomitee poolt töötatakse välja täiendavalt.

3. „Haavatu“ väljakandmisel käed pandud risti ta rinnal — 20 sekundit.
4. Jooksmine „haavatu“ kandmise ajal — 30 sekundit.

Märkus. Teine ja neljas number kasutavad sidematerjali esimese numbriga paunast.

2. harjutus.

Esmaabi andmine areteriaalverejooksu ja põletuste puhul vosvoriga.

Võistluskoht — 40 m pikkune suur kinnine ruum või lahtine plats.

Materjaliosa — kõigil võistlejail isiklik gaasikaitsetorbik ja peale selle teisel ja neljandal numbril tagavara-gaasikaitsetorbikud („kannatanu“ jaoks) esimesel numbril sanitaarpaun. Riietus vaba.

Lähteseisund — stardis lüli à 2 inimest kolonnis, gaasikaitsetorbikutega „ooteasendis“, 2 „kannatanut“ lamavad selili stardist 5 m ja üksteisest 2 m kaugusel. Mõlemal on parema käsivarre keskmises kolmandikus haav arteriaalverejooksuga ja „põleva vosvori“ tükikesed paremal säärel. Käsklusel „gaas“ („gazõ“) lüli asetab gaasikaitsetorbiku võitlusasendisse.

Harjutuste läbiviimine — käskluse „abi“ („pomostš“) peale võistlejad jooksevad „kannatanu“ juurde. Abi antakse mõlemale „kannatanule“ üheaegselt, kusjuures esimene ja teine number abistavad üht ja kolmas ja neljas teist. Esimene number, jooksnud „kannatanu“ juurde, asetab talle paremale õlale turniketi rätikmest, olles enne seda asetanud sulguri alla aluse 3—4 kihilisest marlist. Samal ajal teine number paneb „kannatanule“ pähe gaasikaitsetorbiku, niisutab pärast seda marlit 5% vasevitriooli lahusega ja tupsib sellega kohtadele, kus „põlevad vosvori tükikesed“. Seejärele asetab ta samas lahuse niisutatud sideme sääre põlenud osale. Esimene number avab individuaalpakendi (tsiviilmuster) ja seob haava paremal käevarrel. Lõpetanud „kannatanu“ abistamise, mõlemad lülijuhivad aitavad tal ettevaatlikult üles tõusta, teevad „komplitseeritud luku“ („složnõi zamok“) (esimese numbriga käsklusel: „komplitseeritud lukk“) ja kannavad „kannatanu“ kätel 25 m kauguses asuva finišini. Kolmas ja neljas number osutavad samasugust abi teisele „kannatanule“.

Märkus. 1. Sidumisel pole vaja kulutada tervet sidet, on vaja teha vaid täitsa tugev ja kindel side.

2. Kolmas ja neljas number kasutavad abistamiseks materjale esimese numbriga paunast.

Lõppseisund — jõudnud finišini, lülijuhivad asetavad „kannatanu“ ettevaatlikult pingile ja tõstavad paremad käed üles. Sel hetkel kohtunikud peatavad sekundimõõtjad. Aeg mõõdetakse kummalgi paaril eraldi.

Hinnang — „väga hea“, kui harjutus teostatakse kvaliteetselt ülihästi 2 minuti jooksul, „hea“ — 2,5 minuti jooksul, „rahuldav“ — 3 minuti jooksul, „mitte-rahuldav“ — rohkem kui 3 minutiga.

Vigade eest arvatakse aega juurde:

1. Sulguri lõtv kinnitamine (pulss on läbi tunda) — 40 sekundit.
2. Side on pandud liiga lõdvalt või liiga kõvasti — 30 sekundit.
3. Side kukkus maha — 20 sekundit.
4. Sideme ots pole kinnitatud — 10 sekundit.

5. Jooksmine „kannatanu“ kandmisel — 30 sekundit.
6. „Kannatanu“ gaasikaitsetorbiku väike viltuvajumine — 30 sekundit.

Märkus. 1. Kohtunikude kolleegium peab stardil kontrollima võistlejate materjalosa seisukorda enne harjutuste täitmist.

2. Kui „kannatanule“ pole asetatud pähe gaasikaitsetorbikut või on määrgata selle suurt viltuvust, saab lüli mitterahuldava hinnangu (3,5 minutit).

2. grupile.

Vanema grupi sõjalis-sanitaarala võistluse aluseks on järgmised ülesanded:

1. Kontrollida vanemate klasside kooliõpilaste — VSK märgikandjate oskust aidata iseennast ja vastastikku üksteist enne arsti kohalejõudmist.
2. Kontrollida nende oskust orienteeruda enne arsti saabumist abistamise iseloomuga küsimuses sõltuvalt vigastuse või haavamise liigist (kujust) ja jõust.
3. Kontrollida nende oskust organiseerida „haavatu“ või „gaasitatu“ väljakandmist õnnetuskohalt kätel, kandraamil ja kandraami asetamist „kannatanuga“ transportvankrile.

Võistlusest võtavad osa mõlemast soost noored (8, 9, 10 klassid).

Harjutuste sisu.

Abiandmine enne arsti saabumist haavatule ja gaasitatile, ning väljakandmine õnnetuskohalt, haavatute ja gaasitatute abistamise tegurid.

Omaabi ja vastastikune abistamine väliolukorras.

Võistlustele ettevalmistamisel tulevad läbivõtmisele järgmised küsimused:

1. Oskus teha sidet haavale individuaalpakendi abil (sõjaväe- ja tsiviilpakendi abil).
2. Oskus teha kaitseköidist aseptilise ja antiseptilise sidemega (spiraalkaheksataoline, viljapeataoline, ristitaoline, lingutaoline ja rätiksided).
3. Oskus sulgeda arteriaalverejooksu šgutiga ja turniketiga.
4. Oskus anda abi kinniste ja lahtiste luumurrete puhul.
5. Oskus anda abi gaasitatile enne arsti saabumist.
6. Oskus roomata „kannatanu“ juurde ja pähe panna gaasikaitsetorbik.
7. Gaasikaitse individuaalpakendi kasutamise oskus.
8. Oskus välja kanda „kannatanut“ kätel ja kandraamil õnnetuskohalt ja asetada teda transportveokile.
9. Oskus anda abi põletuste ja külmumise puhul.
10. Haige eest hoolitsemise reeglid, kunstliku hingamise teostamine ja toimetulek lihtsate toimingutega arsti määramisel.

Võistluse läbiviimise kord:

1. Vanema grupi sõjalis-sanitaarkomandod peavad läbi tegema kõik poistele ja tüdrukutele määratud harjutused.
2. Hindamisele kuuluva harjutuse konkreetne sisu tehakse võistlejaile teatavaks alles enne võistluse algust (stardil).
3. Hinnang „väga hea“ antakse kiire, teadlikult ja absoluutselt õige ülesande lahendamise puhul, „hea“ — ülesande kiire ja põhiliselt õige lahendamise puhul,

„rahuldav“ — ülesande aeglase, kuid põhiliselt õige lahendamise puhul, „mitte-rahuldav“ — ülesande mitteõige lahendamise puhul.

4. Ülesande lahendamise aeg mõõdetakse sekundimõõtjaga. Meeskonnad või üksikud võistlejad, kes saavutavad absoluutselt õige lahenduse parima ajaga, omandavad esikoha.

Mitmevõistluseks kehakultuuri meeskonnale.

Kooli ja rajooni võistlusteks.

1. grupp.

Poisid.

1. Vabaharjutuste kombinatsioon OVTK kompleksist.
2. Kõrgushüpe hooga.
3. Granaadiheitmine (500 g).
4. Suusatamine 5 km või cross 500 m (lumeta rajoonidele).
5. Harjutus kangil, roobaspuudel või rõngastel (valiku järgi) OVTK kompleksist (II rühm hinnanguga „sooritatud“).

Tüdrukud.

1. Vabaharjutuste kombinatsioon OVTK kompleksist.
2. Kõrgushüpe hooga.
3. Granaadiheitmine (500 g).
4. Suusatamine 2 km või cross 300 m (lumeta rajoonidele).
5. Harjutus kangil, roobaspuudel või rõngastel (valiku järgi) OVTK kompleksist (II rühm hinnanguga „sooritatud“).

2. grupp.

Poisid.

1. Vabaharjutuste kombinatsioon 3—4 järgu noorte võimlemise kvalifikatsiooni kavast.
2. Kõrgushüpe hooga.
3. Granaadiheitmine (700 g).
4. Suusatamine 10 km või cross 1000 m (lumeta rajoonidele).
5. Harjutus kangil või roobaspuudel (valiku järgi) VTK I kompleksist.

Tüdrukud.

1. Vabaharjutuste kombinatsioon 3—4 järgu noorte võimlemise kvalifikatsiooni programmist.
2. Kõrgushüpe hooga.
3. Granaadiheitmine (700 g).
4. Suusatamine 3 km või cross 500 m (lumeta rajoonidele).
5. Harjutus kangil või roobaspuudel (valiku järgi) VTK I astme kompleksist (2. rühm).

Tagajärgede hindamist teostatakse spetsiaal punktide tabeli järgi. Kehakultuuri meeskonnad ei võta osa programmist ettenähtud kõigile osavõtjatele määratud kehakultuuri mitmevõistlusest.

Meeskonna koosseis: 1 rühmas — 5 poissi ja 5 tüdrukut, arvestatakse 4 parema poisi ja 4 parema tüdruku tagajärgi.
2 rühmas — 5 poissi ja 5 tüdrukut, arvestatakse 4 parema poisi ja 4 parema tüdruku tagajärgi.

M ä r g e. Kolmandate üleliiduliste pioneeride ja õpilaste sõjalis-keha-
kultuuriliste võistluste ENSV organiseerimise Komitee koosolekul 12. veebruaril
1941. aastal otsustas:

1. Lubada kooli võistlustel kasutada neid v. kal. relvi, mis koolidele on
välja antud (kuid sihik peab olema lahtine).
2. Lubada kooli võistlustel kasutada igasuguseid v. kal. padruneid.
3. Lubada kooli võistlustel kasutada olemasolevaid gaasikaitsetorbikuid.
4. Lubada kooli võistlustest võtta osa ka neil õpilasil, kellega teostatakse
VL ettevalmistust ja kellega ettevalmistus viiakse lõpule rajooni võistluste
alguseks.